

The background features abstract, overlapping green geometric shapes, primarily triangles and polygons, in various shades of green, creating a modern and dynamic visual effect.

Eutanazie, jiná rozhodování na konci života Právní komparace.

Adam Doležal

Zkoumaná jednání

- ▶ Aktivní vyžádaná eutanazie
- ▶ Asistované sebeusmrcení
- ▶ Privilegovaná skutková podstata usmrcení na žádost, či usmrcení ze soucitu
- ▶ Pasivní eutanazie, ponechání zemřít

Nizozemsko

- ▶ 1886 - trestní zákoník
- ▶ privilegovaná skutková podstata - usmrcení na žádost, pomoc při sebevraždě
- ▶ specifický institut - krajní nouze (noodtoestand)
- ▶ 1952 - případ z Eidhovenu (tuberkulóza), 1973 - Postma, 1984 - Schoonheim, Nejvyšší soud,
- ▶ 90. léta - změna legislativy - případy aktivní dobrovolné eutanazie musely být hlášeny koronerovi

Úprava eutanazie v Nizozemí

- ▶ zákon o asistované smrti - nabyl účinnosti v dubnu roku 2002
- ▶ Lékař musí být přesvědčen, že
  - ▶ pacientova žádost dobrovolně zemřít musí být vědomá a dobře rozvážená,
  - ▶ a že pacient čelí nesnesitelnému a neukončitelnému utrpení.
- ▶ pacient musí
  - ▶ být dostatečně informován o své situaci a vyhlídkách
  - ▶ být přesvědčen o tom, že není jiné rozumné řešení jeho situace.
  - ▶ dostat i druhý medicínský názor a
  - ▶ být usmrcen medicínsky vhodným způsobem, při kterém nebude vystaven novému utrpení
- ▶ Specifické podmínky pro nezletilce v kategorii 16-18 a 12-16
- ▶ Regionální revizní komise, jimž se předkládají zprávy

Belgie

- ▶ Neexistovalo „usmrcení na žádost“
- ▶ 1995 federální vládou ustanovena speciální Poradní komise pro bioetiku
- ▶ 22.9.2002 - účinnost zákona o eutanazii
- ▶ Asistovaná sebevražda by (zřejmě) nebyla trestná
- ▶ Podmínky: dobrovolnost, opakovaná žádost, nesnesitelné fyzické nebo duševní strádání, způsobené vážnou a nevyléčitelnou chorobou nebo úrazem, druhý názor
- ▶ Eutanázie pro nezletilé
  - ▶ nezletilí s dostačující rozumovou kapacitou
  - ▶ Tělesné utrpení, terminální stav, konzultace s psychiatrem nebo psychologem

Švýcarsko

- ▶ Trestní zákoník 1938
- ▶ Usmrcení na žádost
- ▶ Svedení a pomoc k sebevraždě - pouze ze „sobeckých pohnutek“
- ▶ Farmaceutický prostředek mohou předepsat pouze lékaři
- ▶ 2011 - referendum o omezení asistované sebevraždy

Německo

- ▶ 1871 - asistované sebeusmrcení - není trestné (ustálený výklad)
- ▶ Usmrcení na žádost (§ 216)
- ▶ 90. léta - soudní rozhodnutí o upuštění od marné léčby u terminálně nemocného nekompetentního pacienta; dříve vyslovená přání
- ▶ 2015 - novela trestního zákoníku - zákaz „komerčního“ asistovaného sebeusmrcení

Francie

- ▶ Asistované sebeusmrcení - trestní zákoník z r. 1791 ji neupravoval = beztrestná, mohla být pouze předmětem disciplinárního postihu
- ▶ 1987 - nabádání k sebevraždě
- ▶ 27.1.2016 - zákaz - aktivní vyžádaná eutanazie, asistované sebeusmrcení
- ▶ Umožněna žádost o hlubokou, trvající sedaci pozměňující vědomí ve smrt v terminálním stavu a nevyhnutelné smrti
- ▶ je přípustné ne zahájení marné léčby nebo nepokračování v marné léčbě, stejně je přípustné zkrácení života prostřednictvím podáváním bolest tlumících sedativ

ESLP: Případ Pretty vs. Spojené království:

- ▶ Diana Pretty - progresivní nervově degenerativní onemocnění motorických buněk centrálního nervového systému (motor neuron disease)
- ▶ přání - ukončit svůj život a tím i nedůstojné útrapy, ale tohoto kroku není bez cizí pomoci schopna. Její manžel by byl ochoten pro ni tuto službu vykonat, anglické právo však takovouto pomoc vylučuje.
- ▶ právo na život (čl. 2) x právo na důstojnou smrt?
- ▶ právo na osobní svobodu a sebeurčení
- ▶ právo na ochranu soukromí a ochranu osobního života
  - ▶ významná je kvalita lidského života
  - ▶ Zákaz eutanazie musí být stanoven zákonem a sledovat legitimní cíl - zájem společnosti
  - ▶ Je na státu, aby posoudil riziko zneužití

Glass v. Spojené království

- ▶ Problematika terapeutické pasivity vedoucí k smrti
- ▶ nezletilé dítě, kritický stav, napojení na umělou ventilaci
- ▶ doporučení lékařů DNR (rozhodnutí kolegia) x rodiče
- ▶ podruhé resuscitovala matka - stav se zlepšil - nemocnice odmítla dále pokračovat v léčbě
- ▶ stížnost u ESLP - článek 8 EÚLP => došlo k porušení práva na tělesnou a morální integritu
- ▶ právní úprava totiž nedostatečně upravovala řešení případných sporů o léčbu (lékařský personál vs. pacient, resp. zákonní zástupci)
- ▶ ESLP - rozhodování by mělo být přenecháno soudu!!!

kvalifikace v ČR

- ▶ aktivní eutanazie (vyžádaná i nevyžádaná) = trestný čin vraždy, ev. zabití
- ▶ pasivní eutanazie = naprosto shodně - tj. t.č. vraždy nebo zabití
  - ▶ není rozdíl mezi „killing“ a „letting die“
  - ▶ problematika intence (úmyslu) - tzv. eventuální úmysl - pachatel svým jednáním může způsobit porušení nebo ohrožení zákonem chráněného zájmu, a pro případ, že je způsobí, je s tím srozuměn
- ▶ asistovaná sebevražda - trestný čin účasti na sebevraždě

- ▶ 1. PRO legalizaci eutanazie - medicínská praxi obsahuje praktiky, které mají charakter pasivní eutanazie
  - ▶ Pokud taková praxe existuje, není lepší nastavit ji zákonná pravidla a neponechat ji na pouhé libovůli rozhodujícího lékaře? /důvěra lidí v právo
- ▶ 2. PRO - vyšší míra kontroly a přehledu nad rozhodovacím procesem na konci život
- ▶ 3. PRO - důvod princip autonomie a právo na sebeurčení
- ▶ 4. PRO - vyšší míra zapojení pacienta a rodiny v rozhodovacím procesu, vyšší míra informovanosti a komunikace
- ▶ 5. PRO - zvýšil se přísun prostředků na paliativní péči
- ▶ -----
- ▶ 1. PROTI - člověk má právo zemřít, aniž by tu bylo utrpení (absolutní autonomie rozhodování o životě)
- ▶ 2. PROTI - kluzký svah judikatorní praxe - od asistované sebevraždy k eutanazii, od fyzického k psychickému utrpení, od vyžádané k nevyžádané, ... možná i k nedobrovolné?
- ▶ 3. PROTI - nesnesitelná bolest existuje jen v případě selhání paliativní péče
- ▶ 4. PROTI - totalitarismus liberálního přístupu (Fenings)
- ▶ 5. PROTI - rutinní posuzování eutanazie